

10. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560–XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

11. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

12. Havrysh V. National peculiarity of alternative motor fuels market / V. Havrysh, V. Nitsenko // Actual problems of economics. – 2016. – №7 (181). – pp. 41–52.

13. Havrysh V. Alternative fuels using influence on agricultural machines' efficiency / V. Havrysh, V. Nitsenko // Zbiyr prac naukowych «Wspolpraca UE–Ukraina : Zmiany gospodarcze». Ekonomiczne nauki. – Warszawa, 2015. – S. 41–46.

УДК 338.46; 378.1

Г.С. ЛОПУШНЯК,
д. е. н., професор кафедри управління персоналом та економіки праці
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Х.В. РИБЧАНСЬКА,
асистент кафедри історії України та економічної теорії
Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

Інституційні засади підвищення якості вищої освіти

Проаналізовано окремі показники якості вищої освіти в Україні, що є компонентами індексу глобальної конкурентоспроможності. Виявлено, що вони не демонструють стійкої позитивної динаміки, на основі чого зроблено висновок про недостатню ефективність реформ у сфері вищої освіти. Обґрунтовано необхідність внесення змін до нормативно–правових актів, які регламентують організацію діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в частині зміни структури, умов формування його складу та розширення повноважень. Розроблено нові вимоги до претендентів на зайняття посад освітніх експертів та запропоновано удосконалену процедуру їх обрання.

Ключові слова: *якість вищої освіти, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, освітні експерти.*

Г. С. ЛОПУШНЯК,
д. э. н., профессор кафедры управления персоналом и экономики труда
ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»
К. В. РИБЧАНСКАЯ,
ассистент кафедры истории Украины и экономической теории
Львовского национального университета
ветеринарной медицины и биотехнологий имени С. З. Гжицького

Інституціональні основи підвищення якості вищої освіти

Проанализированы отдельные показатели качества высшего образования в Украине, являющиеся компонентами индекса глобальной конкурентоспособности. Выявлено, что они не демонстрируют устойчивой положительной динамики, на основе чего сделан вывод о недостаточной эффективности реформ в сфере высшего образования. Обоснована необходимость внесения изменений в нормативно–правовые акты, которые регламентируют организацию деятельности Национального агентства по обеспечению качества высшего образования в части изменения структуры, условий формирования его состава и расширения полномочий. Разработано новые требования к претендентам на занятие должностей образовательных экспертов и предложено усовершенствованную процедуру их избрания.

Ключевые слова: *качество высшего образования, Национальное агентство по обеспечению качества высшего образования, образовательные эксперты.*

G. LOPUSHNYAK,

ScD (Economics), Professor of the Personal Management and Labour Economics Department
Vadym Hetman Kyiv National Economic University

C. RYBCHANSKA,

Assistant of Ukraine's history and economic theory

Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology named after S. Z. Gzhytsky

We have analyzed some indicators of the quality of higher education in Ukraine which is the components of index of global competitiveness. It is deduced that they do not demonstrate a proof positive dynamics, on the basis of what drawn conclusion about insufficient efficiency of reforms in the field of higher education.

The necessity of making alteration, that regulate organization of activity of National agency from providing of quality of higher education in part of change of structure, terms of forming of his composition and expansion of plenary powers to the normatively–legal acts is reasonable. New requirements are worked out to pretenders on employment of positions of educational experts and the improved procedure of their electing is offered.

Keywords: quality of higher education, National agency from providing of quality of higher education, educational experts.

Постановка проблеми. Незаперечною умовою розвитку вищої освіти є забезпечення її якості. Останніми роками цьому питанню в Україні на державному рівні була приділена значна увага. Зокрема, у Законі України «Про вищу освіту» визначено основні положення внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення якості вищої освіти. Проте основною проблемою у цій сфері нині є неповноцінне виконання своїх функцій Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО), яке спричинене конфліктом інтересів між різними центрами впливу. Так, незважаючи на передачу на законодавчому рівні ще у 2015 р. окремих контрольно–наглядових функцій (перевірка відповідності ліцензійним вимогам, акредитація спеціальностей та спеціалізованих вчених рад тощо) від Міністерства освіти і науки України до Незалежного агентства із забезпечення якості вищої освіти, реальної передачі цих функцій так і не відбулося.

Причиною такого стану більшість науковців, експертів та практиків називають недосконалу процедуру відбору членів НАЗЯВО, що спричинило низку суперечок довкола осіб, які були обрані членами цього колегіального органу. Через підозри та звинувачення окремих членів НАЗЯВО в академічній недоброчесності довіра до цього органу знижується. Все це актуалізує проблематику дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання якості вищої освіти є предметом бага-

тьох наукових досліджень. Зокрема, теоретико–методологічні аспекти забезпечення якості вищої освіти висвітлено у працях В. Андрущенко, М. Бойченко [9], Т. Мінакова [3], І. Станкевич [8], В. Сафонові [7]. Заслугує на увагу інформаційно–аналітичний огляд розвитку системи забезпечення якості освіти в Україні групи авторів [6]. Питання управління якістю вищої освіти досліджували Р. Кучма [2] та інші. Проте проблеми з організацію діяльності агенцій забезпечення якості, в тому числі і НАЗЯВО, практично не відображені у працях науковців, хоча на різного роду конференціях, форумах тощо це питання постійно обговорюється, що і зумовило вибір означеної тематики дослідження.

Метою статті є наукове обґрунтування необхідності зміни чинного законодавства, яким регламентована організація діяльності НАЗЯВО та розробка пропозицій щодо удосконалення процедури формування складу зазначеного органу. Задля досягнення цієї мети планується здійснити критичний огляд чинного законодавства та публікацій з даної тематики, проаналізувати окремі показники якості вищої освіти та розробити нові вимоги до претендентів на відповідні посади у запропонованій нами оновленій структурі НАЗЯВО.

Виклад основного матеріалу. Міжнародні дослідження засвідчують, що показники якості вищої освіти України є доволі неоднорідними. З одного боку за кількісним показником «Охо-

Таблиця 1. Динаміка міжнародного рейтингу України за кількісними і якісними показниками вищої освіти (як складових Глобального індексу конкурентоспроможності)

Показники	2010–2011	2011–2012	2012–2013	2013–2014	2014–2015	2015–2016	2016–2017
Стан вищої і професійної освіти в цілому	46	51	47	43	40	34	33
Якість освіти з менеджменту бізнесу	108	116	117	115	88	87	93
Якість вищої математичної та природничої освіти	42	36	34	28	30	38	27
Охоплення вищою освітою	8	7	10	10	13	14	11
Кількість країн, охоплених дослідженням	139	142	144	148	144	140	138

Складено та розраховано авторами на основі [10;11;12].

плення вищою освітою» – Україна перебуває в числі перших 15 країн світу, однак якісні показники суттєво гірші (табл. 1).

Незважаючи на покращення рейтингу України за загальним показником стану вищої освіти та професійної підготовки, якісні показники не мають стійкої позитивної динаміки. Зокрема, за якістю освіти з менеджменту Україна у 2014–му та 2015–му піднялася в рейтингу на 27 позицій порівняно з 2013 р., проте у 2016 р. втратила 6 позицій. За якістю вищої математичної та природничої освіти в аналогічні періоди Україна спочатку втратила 10 позицій, а потім піднялась у рейтингу на 11 позицій. Варто також відмітити погіршення кількісного показника за результатами дослідження 2014 – 2015 рр. та 2015–2016 р. Все це свідчить про недостатню ефективність запроваджуваних реформ та недотримання принципу системності.

Водночас результати загальнонаціонального опитування населення України «Тестування та рівний доступ до якісної вищої освіти: громадська думка про ЗНО, вступ до «вишів», проблеми вищої школи», проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, свідчать про наявність низки проблем, які прямо або опосередковано впливають на зниження якості вищої освіти. Серед них: корумпованість викладацького складу (34,9% респондентів), невідповідність викладання вимогам ринку праці (29,3%), не конвертованість дипломів більшості вітчизняних ВНЗ у світі (25,6%), слабка матеріально–технічна база ВНЗ (16,3%), низький культурний рівень студентів, їх слабка зацікавленість у якісній освіті (15,3%), низький рівень якості освіти в українських ВНЗ порівняно із світовим рівнем (15%), низький професійний рівень викладачів (11,1%) та слабка зв'язок між якістю викладання та авторитетом викладачів серед студентів і розміром зарплат (10,6%).

Як уже зазначалося вище, контроль за якістю надання освітніх послуг має здійснювати НАЗЯВО. Серед його основних функцій: формування вимог до системи забезпечення якості вищої освіти, розроблення положення про акредитацію освітніх програм; аналіз якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів; проведення ліцензійних експертиз, підготовка експертного висновку щодо можливості видачі ліцензії на провадження освітньої діяльності; формування критеріїв оцінки якості освітньої діяльності, у тому числі й наукових здобутків, вищих навчальних закладів України, за якими можуть визначатися рейтинги вищих навчальних закладів України тощо. Проте більшість із них досі не реалізуються через недосконалість чинного законодавства у цій сфері та чисельні скандали навколо процедури обрання членів НАЗЯВО.

Все вище наведене і зумовило необхідність внесення змін до нормативно–правових актів, які регламентують організацію діяльності зазначеного органу. Зокрема, на нашу думку, потребує удосконалення сама структура НАЗЯВО, умови формування його складу та перелік функцій.

Насамперед структуру НАЗЯВО необхідно доповнити технічним відділом з перевірки наукових та навчально–методичних видань на предмет наявності чи відсутності в них плагіату, висновки якого будуть передаватися у комітет з етики НАЗЯВО.

Сьогодні відповідальність за виявлення плагіату у дисертаційних роботах крім автора, несуть: його науковий керівник чи консультант, офіційні опоненти, голова спеціалізованої вченої ради та експерти, які готували експертний висновок, що на нашу думку, є не завжди правильним. Адже у них немає доступу до повної бази наукових та інших видань, щоб перевірити представлену до захисту роботу на плагіат.

Здійснення перевірки на плагіат можна проводити на платній основі за рахунок як самого здо–

бувача так і навчального закладу, у спеціалізованій раді якого буде відбуватися захист дисертації. Ця процедура повинна бути добровільною, тобто якщо спеціалізована рада по захисту дисертацій виносить рішення щодо прийняття дисертації до захисту без довідки Національного агентства з якості про відсутність плагіату, то відповідальність за цю роботу нести будуть голова ради та експерти. У іншому випадку – відповідальність за виявлення плагіату лежатиме на відповідальних працівниках вищезгаданого агентства. Автор роботи безумовно несе відповідальність за крадіжку інтелектуальної власності в будь-якому випадку. Такий підхід допоможе суттєво зменшити прояви корупції під час процедури захисту дисертаційних робіт.

Що стосується зміни умов формування складу НАЗЯВО, то серед наукової спільноти та представників законодавчої і виконавчої влади побутує думка про створення Ідентифікаційного комітету, який буде обирати членів зазначеного колегіального органу. Більше того, ця ідея вже втілена у відповідний законопроект, який поданий на розгляд до Верховної Ради України. Вважаємо такий підхід нелогічним, оскільки незрозуміло чим буде займатися цей Ідентифікаційний комітет після виборів членів НАЗЯВО. Створення такого комітету виключно для обрання членів виглядає недоцільним і зумовить додаткові затрати ресурсів і часу, які будуть необхідні для проведення конкурсного відбору членів цього комітету. Оскільки НАЗЯВО створене для оцінювання якості освітніх послуг у сфері вищої освіти, то воно буде виконувати функції державного нагляду у зазначеній сфері. Відповідальним за формування і реалізацію державної освітньої політики в Україні є Міністерство освіти і науки. Тому доцільнішим, на нашу думку, буде коли членів НАЗЯВО обиратиме дорадчий орган МОНУ. З цією метою пропонуємо створити Експертну Раду при Міністерстві освіти і науки (на заміну вже існуючої), члени якої (за згодою) будуть одночасно і членами Атестаційної колегії МОНУ, що сприятиме більш продуктивнішій роботі цього органу. Проте, зважаючи на велику кількість членів зазначеної ради, пропонується, щоб участь у засіданнях колегії вони брали чергуючись (1/4 членів ради на одне засідання Атестаційної колегії), залежно від тематики питань, що розглядатимуться.

Важливим моментом повинно бути те, що на процедуру обрання цих членів Міністерство освіти і науки України не повинно мати впливу. Пред-

ставники МОНУ можуть бути присутні на виборах у якості спостерігачів, як і представники різних громадських організацій та самих кандидатів. Членів цієї ради пропонуємо обирати за чинною на 01.09.2017 р. процедурою обрання членів НАЗЯВО, а саме: склад Експертної Ради затверджується Кабінетом Міністрів України із числа осіб, які обрані Національною академією наук України та національними галузевими академіями наук, з'їздом представників вищих навчальних закладів України, спільним представницьким органом всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців; з'їздом представників органів студентського самоврядування вищих навчальних закладів шляхом таємного голосування. Беручи за основу перелік галузей знань [4], перелік галузей науки [5] та класифікацію видів економічної діяльності [1], а також використовуючи метод групування (на основі принципу спорідненості) та зважаючи на потребу суспільства у врахуванні громадської думки, пропонуємо чисельний склад цієї ради визначити у кількості 48 осіб (рис.1), а термін повноважень членів ради – 4 роки. Одна особа може обиратися не більш як на два терміни.

Важливим моментом є встановлення вимог до претендентів у члени зазначеної ради. Пропонуємо поділити їх на загальні та спеціальні. Загальні вимоги стосуватимуться всіх без винятку претендентів, а спеціальні – окремі вимоги для кожної із зазначених на рис. 1 груп.

До загальних вимог до особи, що претендує бути членом Експертної ради пропонуємо віднести ті, які визначені станом на 1.09.2017р. для членів НАЗЯВО, а саме: відсутність рішення суду про визнання особи недієздатною або про обмеження дієздатності; відсутність судимості за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку; відсутність вироку суду про позбавлення права обіймати відповідні посади; відсутність рішення суду про визнання особи винною у вчиненні корупційного правопорушення протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили; відсутність в особі-претендента адміністративного стягнення за корупційне правопорушення протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили; не поширення на особу-претендента дії частин третьої та четвертої статті 1 Закону України «Про очищення влади»; відсутність відомостей про те, що особа внесена до Єдиного

Представники з числа наукових працівників (13 осіб)	Фізико-математичні науки(1 од.); Хімічні та біологічні науки(1 од.); Технічні науки; Архітектура(1 од.); Геологічні та географічні науки(1 од.); Сільськогосподарські та ветеринарні науки (1 од.); Економічні науки (1 од.); Філософські та історичні науки (1 од.); Юридичні науки (1 од.); Педагогічні та філологічні науки (1 од.); Медичні та фармацевтичні науки. Фізичне виховання та спорт (1 од.); Мистецтвознавство. Культурологія. Соціальні комунікації (1 од.); Військові та політичні науки. Національна безпека; Державне управління(1 од.); Психологічні та соціологічні науки (1 од.)	Представники з числа науково-педагогічних працівників (18 осіб)	Освіта. Педагогіка (1 од.); Культура і мистецтво. Сфера обслуговування (1 од.); Гуманітарні науки. Богослов'я (1 од.); Соціальні та поведінкові науки. Соціальна робота (1 од.); Управління та адміністрування (1 од.); Журналістика і право (1 од.); Природничі науки. Біологія (1 од.); Математика та статистика (1 од.); Інформаційні технології. Електроніка та телекомунікації (1 од.); Механічна та електрична інженерія (1 од.); Автоматизація та приладобудування (1 од.); Хімічна та біоінженерія (1 од.); Виробництво та технології (1 од.); Архітектура та будівництво; Транспорт (1 од.); Аграрні науки та продовольство; Ветеринарна медицина (1 од.); Охорона здоров'я (1 од.); Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону; Публічне управління та адміністрування; Цивільна безпека (1 од.); Міжнародні відносини (1 од.)
Представники роботодавців (9 осіб)	Сільське, лісове та рибне господарство (1 од.); Промисловість. Будівництво (1 од.); Оптова та роздрібна торгівля. Ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів. Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (1 од.); Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність. Інформація та телекомунікації (1 од.); Фінансова та страхова діяльність. Операції з нерухомим майном (1 од.); Освіта. Професійна, наукова та технічна діяльність (1 од.); Державне управління й оборона (1 од.); Обов'язкове соціальне страхування. Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги (1 од.); Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок. Тимчасове розміщування й організація харчування (1 од.);	Представники студентів та громадських організацій (8 осіб)	
		Студенти (10% від загальної чисельності представників наукових, науково-педагогічних працівників та роботодавців) (4 од.); Представники громадських організацій (10% від загальної чисельності представників наукових, науково-педагогічних працівників та роботодавців) (4 од.);	

Рисунок 1. Склад пропонованої оновленої Експертної Ради Міністерства освіти і науки України

державного реєстру осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади», а також доповнити їх. Зокрема, кандидатом у члени пропонованої нами Експертної Ради МОНУ можуть стати особи, які окрім вище зазначених вимог: вільно володіють українською мовою; є громадянами України та мають висновок Комітету з питань етики про відсутність плагіату у своїх дисертаціях на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук (за їх наявності) (передбачає згоду претендента на проведення перевірки його дисертацій на плагіат).

До специфічних вимог для кандидатів у члени зазначеної Ради пропонуємо віднести:

– для науково-педагогічних працівників: наявність наукового ступеня доктора наук та вченого звання професора; стаж науково-педагогічної

роботи не менше 10 років; індекс Гірша не менше 7; наявність практичного стажу роботи (маємо на увазі роботу на посадах, які не відносяться до науково-педагогічних) не менше 3-х років;

2) для наукових працівників: наявність наукового ступеня доктора наук та вчене звання старшого наукового співробітника; стаж наукової роботи не менше 10 років; індекс Гірша повинен бути не менше 7; вільне володіння однією із мов Європейського Союзу;

3) для представників роботодавців: наявність стажу роботи у відповідній сфері діяльності (приналежність до певного виду економічної діяльності за запропонованими на рис.1 групами) не менше 5 років;

4) для студентів: на момент обрання бути студентом одного із вищих навчальних закладів (зі

закінченням вищого навчального закладу повноваження припиняються автоматично); середній бал успішності не нижче 4,5 балів;

5) для представників громадських організацій: бути членом відповідної громадської організації не менше 1 року.

Також слід встановити квоту на обрання членів Експертної Ради із числа керівників або заступників керівників Національної академії наук, національної галузевої академії наук, вищих навчальних закладів, наукових установ: для науково-педагогічних працівників – 3 особи, для наукових – 2 особи.

Створення такої постійно діючої Експертної Ради сприятиме не лише вирішенню проблеми із обранням членів НАЗЯВО, а й залученню експертного середовища до розв'язання нагальних проблем розвитку вищої освіти, проблем збалансування попиту і пропозиції на ринку освітніх послуг та відкритості процесу реформування освіти, в тому числі й вищої, а також розширенню академічних свобод учасників освітнього процесу.

Водночас на нашу думку, необхідно змінити статус членів НАЗЯВО та посилити вимоги до кандидатів. Вони повинні працювати на постійній основі, оскільки поєднання основної роботи і роботи, яка передбачена функціями НАЗЯВО є неприпустимим з таких причин:

- надмірна завантаженість, що призведе до неякісного виконання функцій, як на основній роботі так і як члена НАЗЯВО;

- залежність від керівництва за основним місцем праці, що може вплинути на об'єктивність оцінювання якості послуг вищої освіти.

Зміна статусу членів НАЗЯВО передбачає і визначення назв посад, які обійматимуть працівники цього органу. Пропонуємо назвати їх освітніми експертами.

До вже затверджених вимог до кандидатів у освітні експерти НАЗЯВО, на нашу думку необхідно додати такі: вільне володіння українською та однією із мов Європейського Союзу (перевірка на основі тестів на 1–2 етапі відбору претендентів); досконале знання законодавства, що регулює відносини у сфері вищої освіти (оцінювання на основі тестування на 2 етапі відбору претендентів); відсутність плагіату у дисертаціях на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук (за їх наявності) (передбачає згоду претендента на проведення перевірки його дисертацій

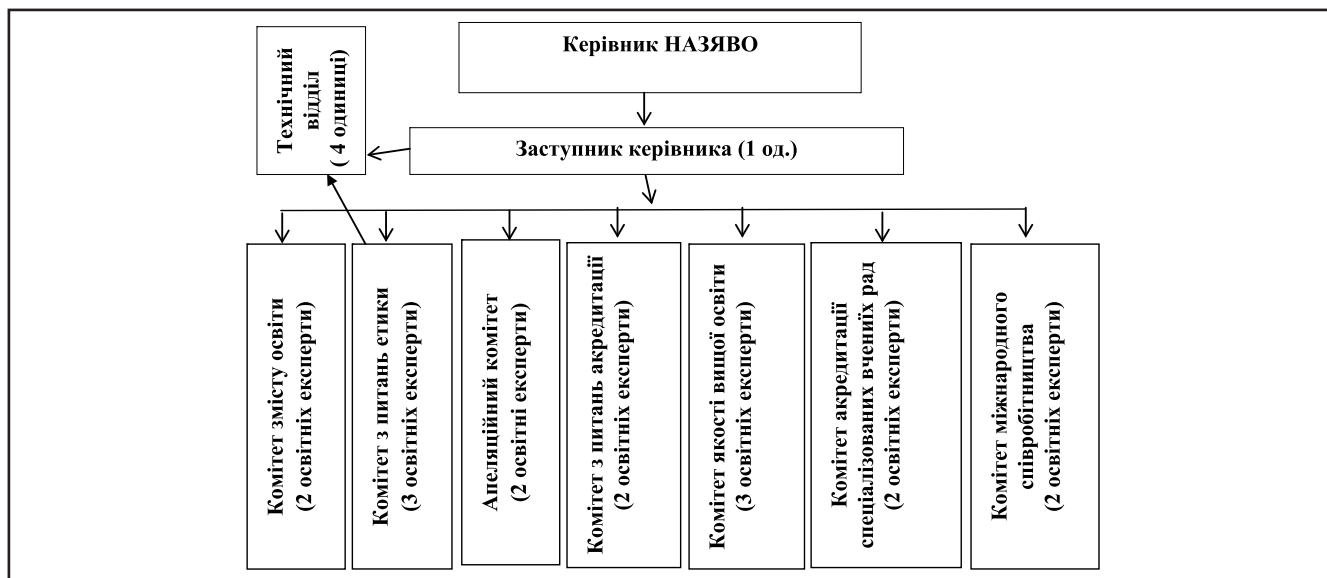
на плагіат) та стаж роботи не менше 10 років (за винятком студентів).

Процедуру виборів експертів НАЗЯВО слід починати із оголошення конкурсу на зайняття посад освітніх експертів, а самі вибори доцільно проводити у п'ять етапів:

- тестування з української мови;
- тестування з іноземної мови;
- тестування на знання освітнього законодавства;
- перевірка відомостей про кандидатів на відповідність запропонованим нами вимогам;
- конкурсний відбір на основі таємного голосування членів Експертної Ради МОНУ, що відбувається з урахуванням принципів гендерного балансу та галузевого представництва.

Зауважимо, що на етапі 4 передбачається і перевірка дисертацій кандидатів у освітні експерти – члени НАЗЯВО на предмет наявності чи відсутності у них плагіату. На проходження такої процедури мають надати згоду всі кандидати у освітні експерти – члени НАЗЯВО. Після закінчення терміну подання документів, разом із якими подається і електронна версія дисертацій претендентів, усі дисертаційні роботи розміщуються на сайті НАЗЯВО з відкритим доступом до них. Будь-хто може перевірити доступними для нього засобами зазначені дисертації на наявність у них плагіату. Свої висновки подати секретаріату (пропонується 2 особи, які працюватимуть на постійній основі) Експертної Ради МОНУ. Крім того, члени НАЗЯВО, які є вже обрані, проводять власну експертизу на основі висновку технічного відділу (доцільність його створення ми обґрунтували вище) та подають відповідний висновок до секретаріату Експертної Ради не пізніше як за 10 днів до проведення голосування. Працівники технічного відділу здійснюють перевірку на основі доступних баз даних (в майбутньому – Національного репозитарію академічних текстів (планується запуснути його роботу у 2018 – 2019 р.)). Всі висновки щодо наявності чи відсутності плагіату у роботах претендентів на посади освітніх експертів мають бути передані для ознайомлення всім членам Експертної ради.

Виходячи з вище наведеного, пропонуємо додати до повноважень НАЗЯВО право скасовувати рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та вченого звання, а також позбавлення особи присудженого їй наукового

Рисунок 2. Удосконалена структура Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в Україні

ступеня чи вченого звання у разі виявлення плагіату в їхніх наукових роботах, за поданням Комітету з питань етики на підставі негативного експертного висновку галузевої експертної ради Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Пропонуємо загальну чисельність працівників НАЗЯВО затвердити у кількості 22 осіб. Удосконалену структуру НАЗЯВО наведено на рис. 2.

Вважаємо, що запропонований нами підхід допоможе вирішити проблемні питання щодо роботи НАЗЯВО, а також створити правові умови для забезпечення формування якісного складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Якісний склад НАЗЯВО, сформований за запропонованим підходом буде спроможний протистояти наявним в системі вищої освіти негативним явищам і здатний сформулювати в Україні нові механізми і стандарти забезпечення якості вищої освіти.

Водночас, необхідно розробити критерії оцінки забезпечення якості вищої освіти. Це і буде предметом наших подальших наукових розвідок.

Висновки

Результати аналізу окремих показників якості вищої освіти в Україні свідчать про відсутність стійкої позитивної динаміки у цій сфері. Обґрунтовано необхідність внесення змін до нормативно-правових актів, які регламентують організацію діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в частині зміни структури, умов формування його складу та розширення повноважень.

Аргументовано доцільність створення у структурі НАЗЯВО технічного відділу з перевірки наукових та навчально-методичних видань на предмет наявності чи відсутності в них плагіату. Запропоновано ввести посади освітніх експертів замість членів НАЗЯВО.

Розроблено нові вимоги до претендентів на зайняття посад освітніх експертів, серед яких: вільне володіння українською та однією із мов Європейського Союзу; досконале знання законодавства, що регулює відносини у сфері вищої освіти; відсутність плагіату у дисертаціях на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук (за їх наявності); стаж роботи не менше 10 років (за винятком студентів).

Запропоновано, що вибори освітніх експертів доцільно проводити у п'ять етапів, а саме: тестування з української мови; тестування з іноземної мови; тестування на знання освітнього законодавства; перевірка відомостей про кандидатів на відповідність запропонованим нами вимогам; конкурсний відбір на основі таємного голосування членів Експертної Ради МОНУ, що відбувається з урахуванням принципів гендерного балансу та галузевого представництва.

Список використаних джерел

- 1.Класифікація видів економічної діяльності: ДК 009:2010. – К.: Держспоживстандарт України, 2010. – 46 с.
- 2.Кучма Р. Сучасні системи управління якістю вищої освіти в контексті вимог Болонського процесу //

Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. – 2010. – Вип. 94 – 96. – С. 87–93.

3. Мінакова Т. П. Підходи до оцінювання якості вищої освіти / Т. П. Мінакова // *Economic Annals*–XXI. – 2012. – № 7 – 8. – С. 50–52.

4. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p/page>

5. Про затвердження переліку наукових спеціальностей: Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.09.2011 р. № 1057 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11/page>

6. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / [Кол. авт.: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С., Ковтунець В., Курбатов С., Линьова І., Луговий В., Прохор І., Рашкевич Ю., Сікорська І., Таланова Ж., Фініков Т., Шаров С.; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугово-го]. – К.: НВЦ «Пріоритети», 2015. – 84 с.

7. Сафонова В. Вдосконалення методологічних підходів до оцінки якості вищої освіти як загальнодержавного пріоритету / В. Сафонова // *Економіст*. – 2011. – № 1. – С. 54–59.

8. Станкевич І. В. Сутність поняття «якість вищої освіти» в сучасних умовах розвитку / Станкевич І. В. // *Economic Annals*–XXI. – 2015, № 9 – 10. – С. 60–63.

9. Філософсько-методологічні засади підвищення якості вищої освіти України: європейський вимір: монографія / [авт. кол.: В. Андрущенко (керівник), М. Бойченко, Л. Горбунова, І. Надольний та ін.] – К.: Педагогічна думка, 2012. – 220 с.

10. The Global Competitiveness Report 2014 – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2014-2015>.

11. The Global Competitiveness Report 2015 – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/competitiveness-rankings/>

12. The Global Competitiveness Report 2016 – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1>

О.О. ЛЯХОВА,

к.е.н., доцент кафедри інвестиційної діяльності

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Спеціалізована проектна компанія в проектному фінансуванні інфраструктури: світовий досвід

У статті досліджено сутність проектного фінансування інфраструктури на принципах державно-приватного партнерства як системи фінансово-кредитних та договірних відносин учасників проекту із застосуванням елементів фінансового інжинірингу. Розглядаються особливості діяльності спеціалізованої проектною компанією в межах такого проектного фінансування та перспективи застосування проектного фінансування інфраструктури для оновлення транспортної системи України.

Ключові слова: інвестиції, проектне фінансування, спеціалізована проектна компанія, державно-приватне партнерство, інфраструктурний проект, транспортна інфраструктура.

Е.А. ЛЯХОВА,

к. э. н., доцент кафедры инвестиционной

деятельности, ГВУЗ «КНЭУ имени Вадима Гетьмана»

Специализированная проектная компания в проектном финансировании инфраструктуры: мировой опыт

В статье исследована сущность проектного финансирования инфраструктуры, которая базируется на принципах государственно-частного партнерства как системы финансово-кредитных и договорных отношений участников проекта с применением элементов финансового инжиниринга. Рассматриваются особенности деятельности специализированной проектной компании в рамках такого проектного финансирования и перспективы применения проектного финансирования инфраструктуры для обновления транспортной системы Украины.